

This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY-ND 4.0 International) license • <https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0>

SYLWESTER PIOTR ZAGULSKI¹

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Polska

ORCID 0000-0001-5698-0341

Zgłoszono: 17.06.2024; zrecenzowano: 01.12.2024; zaakceptowano do druku: 02.12.2024

PLATFORMA SPOŁECZNOŚCIOWA EPALE JAKO SPOŁECZNOŚĆ UCZĄCA SIĘ

THE EPALE SOCIAL PLATFORM AS A LEARNING COMMUNITY

Abstract: The EPALE social platform is an example of a learning community and is also Europe's largest virtual, multilingual community focusing on adult learning. The purpose of the research is to describe selected content of the EPALE social networking platform and to answer the questions of what areas of adult learning can be identified from the descriptions of the results collected on the platform, what the popularity of the categories highlighted there is and what this might indicate, and how the functionality and usefulness of the platform can be assessed and optimised for the future. To answer these questions, a content analysis of existing data collected on the platform was conducted. The advantage of the platform is its space for sharing developed outcomes, with less emphasis on user-generated content. The documented results mainly take the form of reports, with fewer having a more didactic character. The described results clearly showcase trends in user activities, such as education for climate action, although generally with a rather conservative and uncritical approach.

Keywords: adult learning, andragogy, lifelong learning, informal and non-formal education, learning community, Epale platform

Streszczenie: Platforma społecznościowa EPALE jest przykładem społeczności uczącej się i jednocześnie największą w Europie wirtualną, wielojęzyczną społecznością, która skupia się na tematyce uczenia się dorosłych. Celem badań jest opis wybranych treści platformy społecznościowej EPALE i odpowiedzi na pytania o to, jakie obszary uczenia się dorosłych można wskazać na podstawie opisów rezultatów zgromadzonych na platformie, jaka jest popularność wyróżnionych tam kategorii i o czym to może świadczyć oraz jak można ocenić funkcjonalność i przydatność platformy oraz zoptymalizować jej działanie na przyszłość. Aby odpowiedzieć na postawione pytania, zastosowano analizę treści danych zastanych, zgromadzonych na platformie. Zaletą platformy jest przestrzeń do dzielenia się wypracowanymi rezultatami, w mniejszym

---

¹ Sylwester Zagulski, dr; adiunkt, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Adres e-mail: sylwester.zagulski@uwm.edu.pl.

stopniu dotyczy to możliwości jej kreowania przez użytkowników. W opisywanych analizach przeważają formy dokumentujące wypracowane wyniki w postaci raportów, mniej jest tych o bardziej dydaktycznym charakterze. Opisywane rezultaty wyraźnie dokumentują trendy podejmowanych przez użytkowników aktywności, np. edukacji na rzecz klimatu, choć raczej w dość zachowawczym i mało krytycznym charakterze.

Słowa kluczowe: uczenie się dorosłych, andragogika, uczenie się przez całe życie, edukacja nieformalna i pozaformalna, społeczność ucząca się, platforma EPALE

Wprowadzenie

Istotność uczenia się przez całe życie (ang. *Lifelong Learning*) oraz odniesienia do narzędzi z tym powiązanych są obecne w dyskursie andragogicznym, co najmniej od drugiej połowy XX wieku (Faure 1972; Tough 1979; Delors 1998) a z wpływem czasu zainteresowanie tą tematyką tylko się zwiększa, zarówno ze strony badaczy (Edwards 2007; Jarvis 2008; Swanson i in. 2009; Solarczyk-Ambrozik 2013; Szostkiewicz 2014; Nuissl, Przybylska 2016), jak też instytucji i organizacji, np.: Instytutu Badań Edukacyjnych (IBE 2021), Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD 2021) czy Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO 2022).

Promowanie uczenia się przez całe życie znajduje swoje odzwierciedlenie w celu czwartym Agendy ONZ 2030 na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju. Również Unia Europejska kładzie duży nacisk na wspieranie uczenia się dorosłych poprzez instrumenty takie, jak: program Erasmus+ czy Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+)². Działania związane z uczeniem się to priorytet wielu polityk Unii Europejskiej³. To wszystko odzwierciedla istotność edukacji i uczenia się w strategiach rozwoju Unii Europejskiej, w których podkreśla się transparentność i dostępność tych działań. Zgodnie z tymi priorytetami funkcjonuje platforma EPALE

---

2 W niniejszym opracowaniu pojawiają się pojęcia takie jak: uczenie się, edukacja i kształcenie. Ich rozumienie, co do zasady, odnosi się do definicji zaprezentowanych poniżej lub jeśli jest inne, to prezentuje definicje opisane w analizowanym dokumencie lub opracowaniu. Zgodnie z tym ujęciem uczenie się to proces, w którego toku, na podstawie doświadczenia, poznania i ćwiczenia powstają nowe formy zachowania się i działania lub ulegają zmianom formy wcześniej nabyte (Okoń 2001). Edukacja rozumiana jest jako ogół procesów i oddziaływań, których celem jest zmienianie ludzi (Okoń 2001), zorientowanych na osiągnięcie intencjonalnie przyjętych celów rozwojowych, formułowanych w odniesieniu do jednostek, grup społecznych i całych społeczeństw (Malewski 2010). Kształcenie to system działań zmierzających do tego, aby uczącej się jednostce lub zbiorowi jednostek umożliwić poznanie świata, rozwinięcie kwalifikacji, ukształtowanie indywidualnej osobowości (Okoń 2001).

3 Np. Europejski program na rzecz umiejętności (ang. European Skills Agenda) czy Europejski obszar edukacji (European Education Area).

(Electronic Platform for Adult Learning in Europe), w Polsce działająca już od dziesięciu lat (stan na maj 2024), finansowana ze środków programu Erasmus+.

Platforma EPALE już w nazwie podkreśla swoją europejską perspektywę. Chociaż nie wszystkie państwa europejskie są jej częścią. W praktyce jej działanie obejmuje 37 państw – w tym wszystkie kraje będące obecnie członkami Unii Europejskiej oraz te powiązane z nią na mocy dodatkowych porozumień (stan na listopad 2024).

Działania platformy koncentrują się nie tylko na zagwarantowaniu dostępu do wypracowanych rezultatów, ale też, co bywa trudniejsze, na stworzeniu warunków do łączenia ze sobą różnych społeczności, np. teoretyków i praktyków czy sektorów, np. biznesowego i naukowego.

Platforma społecznościowa EPALE – przegląd badań

Pojawieniu się platform wymiany informacji i uczenia się towarzyszą badania tych narzędzi (Kerr i in. 2018; Hurkmans, Goos 2013; Zao 2021).

Platforma EPALE nie jest nowym obszarem badawczym, choć dotyczące jej inicjatywy badawcze nie są na razie bardzo liczne. Są zatem analizy dotyczące jej elementów, np. historii (ang. *community stories*), prezentowanych przez społeczność platformy EPALE w Europie, zrealizowane w podejściu jakościowym (fenomenologia). Koncentrowano się tam na zrozumieniu faktycznych potrzeb edukacyjnych dorosłych. Rezultaty wskazują, że EPALE może być skutecznym narzędziem uczenia się dorosłych, szczególnie w zakresie gromadzenia i rozpowszechniania poglądów i doświadczeń użytkowników i w celu zrozumienia różnorodnych wzorców uczenia się (Durnali, M., Ocał, M.A. 2023).

Kolejne przykłady badań dotyczą odbiorców platformy EPALE w różnych krajach. Pierwszy przykład dotyczy Litwy, gdzie na podstawie podejścia ilościowego (N=126), skoncentrowano się głównie na kadrze zaangażowanej w realizację działań projektowych w edukacji nieformalnej. Rezultaty wskazują, że większość osób korzysta z platformy w sposób raczej bierny (Pocevicene i in. 2018). Na podobne wnioski wskazują autorzy badania zrealizowanego wśród korzystających z platformy EPALE w Rumunii – ponad 70% z nich nie zamieszcza żadnych informacji na platformie, ale traktuje ją przede wszystkim jako bazę dostępu do informacji na temat uczenia się (Silvestru i in. 2018).

Inne przykłady dotyczą badań opisujących niezależnie od siebie doświadczenia z jej wprowadzaniem w Polsce (Brakoniecki i in., 2022) i w Niemczech (Herre, 2013), jak również prób wykorzystania platformy do tworzenia społeczności praktyków i zapewnienia miejsca, w którym można się wzajemnie inspirować i rozwijać (Sulik, 2019).

Prezentowane podejście badawcze oparte na analizie wypracowanych rezultatów, umożliwia ich ocenę, niezależnie od subiektywnych opinii uczestników, co pomaga lepiej zrozumieć wyniki tych działań oraz zidentyfikować powtarzające się tematy

i trendy. Można też założyć, że w porównaniu z deklaracjami, analiza wyników zmniejsza ryzyko stronniczości ze strony uczestników. Jednocześnie sama platforma i jej treści zmieniają się bardzo dynamicznie, a zbadane dotychczas wątki stanowią jej niezbyt duży wycinek, stąd potrzeba eksploracji kolejnych jej obszarów nie traci na aktualności.

Zastosowane podejście badawcze

Do badań analitycznych materiału wykorzystano analizę treści z elementami podejścia ilościowego (Babbie 2004, s. 342-352; Makowska 2013, s. 127-160; Goban-Klas 2004, s. 184-188).

Wychodząc z założenia, że problem badawczy w pedagogice powinien odnosić się do rzeczywistej praktyki edukacyjnej i dotyczyć zagadnień istotnych dla rozwoju pedagogiki, a za takie można uznać kwestie uczenia się dorosłych – to problem badawczy w niniejszym opracowaniu wynika z przekonania, że przyglądanie się konkretnym rezultatom takich działań może być szczególnie przydatne. Warto je analizować pod kątem ich popularności i przydatności oraz stawiać pytania o to, jakie obszary uczenia się dorosłych dokumentuje taka struktura. Które z nich są najbardziej popularne, o czym mogą świadczyć ich proporcje i treść oraz jak można ocenić samą platformę. Tak, aby w rezultacie dostarczyć impulsów do rozwoju tego typu zasobów i ich optymalizacji. Taka wiedza może być użyteczna nie tylko dla badaczy, ale także dla decydentów, którzy wyznaczają kolejne priorytety w programach Unii Europejskiej, mających na celu wspieranie uczenia się dorosłych.

W związku z tym celem niniejszego opracowania jest opis wybranych treści platformy społecznościowej EPALE i odpowiedzi na pytania o to, jakie obszary uczenia się dorosłych można wskazać na podstawie opisów rezultatów zgromadzonych na platformie, jaka jest popularność wyróżnionych tam kategorii i o czym to może świadczyć oraz jak można ocenić funkcjonalność i przydatność platformy oraz zoptymalizować jej działanie na przyszłość. Materiałem badawczym były opisy rezultatów, wybranych działań projektowych umieszczonych na platformie EPALE. Wychodząc z założenia, że „im częściej określone treści pojawiają się w danym przekazie [...] tym są ważniejsze” (Maj 2013, s. 132).

Wszystkie opisy na platformie oznaczone są konkretnymi tagami – to znaczniki lub słowa kluczowe opisujące informację zawartą w danym opisie (Stępień 2012), a poszczególne tagi pogrupowane są na pięć kategorii: słuchacze, środowiska uczenia się, umiejętności, polityki oraz jakość. Na potrzeby niniejszej analizy skupiono się na wszystkich, jednak w związku z tym, że zakres dostępnego na platformie materiału jest bardzo szeroki, z każdej kategorii do analizy wybrano dziesięć ostatnich opisów w każdej z nich.

Poszczególne opisy mają zazwyczaj postać krótkich tekstów (najczęściej nie przekraczających objętości jednej strony) i zawierają podstawowe informacje o tym, czym jest dany rezultat projektowy, jak i przez kogo został wypracowany, do jakiej

grupy odbiorców jest przede wszystkim kierowany, jakie były cele działań itp. Taki układ wyznaczył dobór klucza kategoryzacyjnego, który odnosił się kolejno do takich obszarów jak:

- rodzaj wypracowanych zasobów,
- autor/autorzy działań,
- cele i obszary działań, którym odpowiada podjęta aktywność,
- odbiorcy i grupy docelowe, do których adresowane są opisy i rezultaty,
- opisywane rezultaty.

W ramach procedury badawczej w pierwszej kolejności policzono wszystkie opisy w wymienionych pięciu kategoriach, od początku istnienia platformy (tab. 1).

Do dalszej analizy wybrano w sumie 50 opisów rezultatów, po dziesięć z każdej kategorii, reprezentujących pierwszy, najbardziej popularny pod względem liczby rezultatów temat w danej kategorii (wybrane do analizy tematy są zaznaczone w tabeli nr 1 pogrubioną czcionką). Analizowane opisy były umieszczane na platformie między lutym 2022 a listopadem 2023 roku – w liczniejszych kategoriach zakres dat analizowanych opisów wynosił ok. pół roku, tam gdzie opisów było mniej było to ponad 1,5 roku i więcej (stan na 3.12.2023).

Struktura i treść platformy EPALE

Platforma społecznościowa EPALE to według deklaracji największa w Europie społeczność online dorosłych, której celem jest podnoszenie jakości uczenia się osób dorosłych w Europie (EPALE 2023). Jej zadaniem jest oferowanie przestrzeni do wymiany doświadczeń i dyskusji dotyczących różnych aspektów uczenia się dorosłych. Platforma definiuje uczenie się przez całe życie zgodnie z rezolucją Rady Unii Europejskiej z 2011 roku, podkreślając, że obejmuje ono: „całą gamę działań polegających na uczeniu się formalnym, pozaformalnym i nieformalnym – zarówno w ramach kształcenia ogólnego, jak i zawodowego – podejmowanych przez osoby dorosłe”.

Autorzy platformy podkreślają, że EPALE różni się od innych witryn dotyczących problematyki uczenia się dorosłych takimi elementami jak wielojęzyczność platformy czy kalendarz wydarzeń na poziomie europejskim. Istnieje też możliwość wyszukiwania potencjalnych organizacji partnerskich. Warto dodać, że cała konstrukcja platformy, w tym podział tematyczny poszczególnych sekcji jest taki sam we wszystkich wersjach językowych.

W każdej z pięciu kategorii (wymienionych wyżej) wyróżnione są tematy – w sumie jest ich czterdzieści trzy. Najwięcej dotyczy kategorii umiejętności, na drugim miejscu pod względem liczby tematów jest kategoria słuchacze, dalej środowiska uczenia się a najmniej liczne są kategorie polityka i jakość – w obu po sześć tematów. Jednak lepszym miernikiem popularności poszczególnych tematów jest liczba opisów w każdym z nich. Dokładne zestawienie prezentuje tab. 1.

Tab. 1. Przegląd kategorii, tematów i liczby opisów platformy EPALE, wg częstotliwości, (stan na 3.12.2023)

Kategorie	Tematy	Liczbaopisów
Środowiska uczenia się	Uczenie się pozaformalne i nieformalne	847
	Uczenie się w miejscu pracy	342
	Technologie w edukacji	276
	Uczenie się na potrzeby lokalne	266
	Przestrzenie społecznościowe	107
	Uczenie się w zakładach karnych	53
	Ukraina	47
	Szkoły drugiej szansy	34
	Edukacja kryzysowa	29
Umiejętności	Kultura	569
	Umiejętności podstawowe	305
	Przedsiębiorczość i zatrudnienie	305
	Języki	196
	Umiejętności cyfrowe	133
	Kreatywność	129
	Zrównoważony rozwój	128
	Uczestnictwo	89
	Kompetencje zdrowotne	80
	Różnorodność kulturowa	71
	Świadomość finansowa	36
	Edukacja medialna	26
Jakość	Podnoszenie kwalifikacji i przekwalifikowanie	539
	Metody nauczania	439
	Uczenie się przez całe życie	277
	Doradztwo i wsparcie zawodowe	217
	Zapewnienie jakości	171
	Walidacja i uznawanie	65

Kategorie	Tematy	Liczba opisów
Słuchacze	Włączenie społeczne	500
	Osoby starsze	456
	Bariery w uczeniu się	223
	Osoby niepełnosprawne	175
	Imigranci	142
	Młodzi dorośli	94
	Włączenie cyfrowe	93
	Dobrostan	53
	Równość	38
	Wolontariat	23
Polityki	Erasmus+	475
	Dobre praktyki	255
	Policy and funding	19
	Europejski Rok Umiejętności	10
	Mikroopowiadzenia	4
	Indywidualne konta edukacyjne	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z platformy EPALE.

A. Rodzaj wypracowanych zasobów

Poza wyborem pięciu kategorii, materiały publikowane na platformie mogą być przypisane do ośmiu typów zasobów, które narzuca platforma EPALE. Decyzję o wyborze podejmują osoby publikujące materiał, stąd rodzaj wybranego typu zasobów nie zawsze musi odpowiadać rzeczywistej treści i formie wypracowanego rezultatu. Materiał można przypisać do tylko jednego typu zasobów.

W badanym materiale zdecydowanie przeważają zasoby określone jako: *otwarte zasoby edukacyjne*, jest ich w sumie dwadzieścia sześć (52%), drugie w kolejności są zasoby *inne* – tak określonych jest w sumie osiem rezultatów (16%), dalej znajdują się *artykuły* – siedem pozycji, które stanowią 14% zasobu, zaraz za nimi jest sześć *studiów i sprawozdań* (12%), dwa *studia przypadku* (4%) i jedna pozycja określona jako *możliwości i zasoby* (2%).

Jak się wydaje zaproponowany podział nie do końca wyczerpuje zróżnicowanie wypracowanych rezultatów. Zastanawia tak duży udział kategorii *inne*, zawierającej materiały, które można przypisać np. do kategorii *możliwości i zasoby*, podkreślającej znaczenie uczenia się dorosłych i doskonalenia umiejętności zawodowych. Jednocześnie jeśli uznamy, że artykuły, studia przypadku czy sprawozdania również są materiałem, który można wykorzystać w edukacji, to wszystkie zgromadzone rezultaty możemy potraktować jako zasób edukacyjny o otwartym charakterze.

B. Autorzy działań

Podobnie jak w wyżej opisanych zasobach, do każdego opisu rezultatu przypisany jest autor. W przypadku analizowanych opisów, autorem co czwartego z nich jest organizacja pozarządowa, $N = 13$ (26%), zaraz za trzecim sektorem plasują się instytucje kultury i podmioty z nimi powiązane, $N = 11$ (22%), na trzecim miejscu znajdują się osoby prywatne $N = 10$ (20%), przedstawiciele sektora prywatnego (biznes) są autorem siedmiu opisów, $N = 7$ (14%), dalsze miejsca zajmują kolejno czasopisma naukowe $N = 3$ (6%) i instytucje Unii Europejskiej $N = 2$ (4%), cztery opisy $N = 4$ (8%) nie mieszczą się w powyższych grupach i zostały skategoryzowane jako inne. Wydaje się, że taki podział dość realnie może odzwierciedlać paletę uczestników programu Erasmus+. Choć należy dodać, że osoby prywatne mogą brać udział w programie jedynie poprzez afiliację organizacji, grupy nieformalnej czy instytucji.

C. Deklarowane cele i obszary opisywanych działań

Poniżej znajduje się zestawienie wszystkich pojawiających się określeń, pogrupowanych w kategorie – przygotowanych na podstawie opisów analizowanych rezultatów. Wśród nich przeważają – zgodnie z założeniami programu Erasmus+, działania w kategorii edukacja i uczenie się, na drugim miejscu już dużo mniej liczne obszary zaangażowania społecznego i zmiany społecznej. Dalej pojawia się szeroko pojęta kultura, ale też umiejętności i kompetencje, badania naukowe, czy działania wspierające różne grupy. Kolejne kategorie to: zrównoważony rozwój, środowisko naturalne, klimat, narzędzia i metody edukacyjne i dydaktyczne, biznes i gospodarka oraz nowe technologie. Bliżej końca zestawienia można jeszcze wyróżnić demokrację i wartości, a najmniej liczne wskazania dotyczą takich działań, jak: historia, metodyka i dydaktyka i Covid-19.

Tab. 2. Zestawienie liczby określeń i obszarów tematycznych, pojawiających się w analizowanych opisach rezultatów, (stan na 3.12.2023)

L.p.	Obszary tematyczne	Liczba rezultatów
1	Edukacja i uczenie się	54
2	Spółeczeństwo, zaangażowanie społeczne i zmiana społeczna	30
3	Kultura	29
4	Umiejętności i kompetencje	24
5	Badania	22
6	Wsparcie różnych grup	22

L.p.	Obszary tematyczne	Liczba rezultatów
7	Zrównoważony rozwój, środowisko naturalne, klimat	16
8	(Nowe) technologie	15
9	Biznes i gospodarka	15
10	Narzędzia i metody edukacyjne, dydaktyka	14
11	Szkolenia	11
12	Organizacje i ich rozwój	8
13	Demokracja i wartości	7
14	Historia	6
15	Metodyka i dydaktyka	4
16	Covid-19	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z platformy EPALE.

D. Odbiorcy

Nadrzędną rolą platformy EPALE jest wspieranie i promowanie uczenia się osób dorosłych. Jednocześnie autorzy zazwyczaj dość konkretnie wskazywali grupy odbiorców wypracowanych rezultatów, najczęściej byli to: trenerzy, edukatorzy, animatorzy, doradcy zawodowi, kadra muzeów i instytucji kultury, pracownicy naukowcy, nauczyciele. Drugą najliczniejszą kategorię stanowiły grupy, do których kierowane jest wsparcie i pomoc, np. seniorzy, osoby wychodzące z bezdomności, pracownicy instytucji pomocowych, młodzież, osoby zainteresowane edukacją uchodźców, niepełnosprawni artyści i ich opiekunowie. Na trzecim miejscu znalazły się osoby reprezentujące edukację pozaformalną i nieformalną. Liczne były też odniesienia do kadry w sektorze prywatnym i specjalistów np. działów zarządzania zasobami ludzkimi, osoby wspierające zakładanie lub przekształcanie firm, osoby z doświadczeniami w obszarze AI i programami graficznymi itp. Kolejną grupę stanowiły odniesienia do konkretnych instytucji, w tym instytucji kultury, instytucji sektora VET (kształcenie i szkolenie zawodowe) oraz regionalnych instytucji edukacyjnych. Pozostałe wymienione grupy to: kadra naukowa i dydaktyczna, wykładowcy Uniwersytetów Trzeciego Wieku, studenci kierunków pedagogicznych, publiczne służby zatrudnienia, rzemieślnicy. Najmniej licznie wymieniani byli, co interesujące, decydenci – zarówno na poziomie krajowym, regionalnym, jak i lokalnym.

E. Formy opisywanych rezultatów

Analizowane treści ze względu na formy raportowanych rezultatów są bardzo różnorodne. Przeważają jednak raporty z działań projektowych (N=18), scenariusze ćwiczeń i zajęć (N=15) oraz na trzecim miejscu takie elementy jak: przewodniki,

podręczniki, poradniki i publikacje (N=13). Te trzy kategorie pojawiły się w sumie 46 razy (N=80). Trzeba też pamiętać, że jedno działanie projektowe ma zazwyczaj więcej niż jeden rezultat.

Przewaga raportów może wynikać z wymagań formalnych programu Erasmus+ i analogicznych programów, w których niezbędnym warunkiem rozliczenia dotacji jest sporządzenie raportu merytorycznego, który potem niejako automatycznie traktowany jest jako jeden z rezultatów działania. Jednocześnie raport nie jest optymalnym materiałem edukacyjnym. Inne formy, takie jak scenariusze ćwiczeń i zajęć mogłyby być dużo bardziej użyteczne dydaktycznie.

Trzecia grupa zawiera pozycje, które łączy, przynajmniej w założeniu, raczej opisowy charakter wypracowanych rezultatów, choć oczywiście jest to podział dość umowny. Wynikający bardziej z własnej decyzji autorów, niż ścisłych prawideł odnoszących się do takiej czy innej definicji przedmiotu.

W porównaniu z trzema pierwszymi grupami widać dysproporcję w liczbie działań o bardziej innowacyjnym i niestandardowym charakterze np. grywalizacja, gry, czy tych wykorzystujących przestrzeń cyfrową jak np.: ebooki, podcasty lub nagrania na platformie Youtube. Wprowadzić są one obecne, ale można przypuszczać, że ich udział powinien być większy.

Tab. 3. Zestawienie najczęściej pojawiających się w opisach rodzajów rezultatów, (stan na 3.12.2023)

L.p.	Rodzaj rezultatu	Liczba przypadków
1	Raporty, w tym raporty i rezultaty z badań	18
2	Scenariusze ćwiczeń i zajęć	15
3	Przewodniki, podręczniki, poradniki i publikacje	13
4	Programy i opisy szkoleń	7
5	Dobre praktyki	4
6	Narzędzia do diagnozy i oceny	3
7	Rekomendacje	3
8	Ebooki	3
9	Nagrania wideo, w tym na platformie Youtube	3
10	Czasopisma naukowe	3
11	Gry, w tym gry symulacyjne	3
12	Job shadowing	2
13	Grywalizacja	1
14	Mobilność językowa kadry	1
15	Podcasty	1
16	Portale internetowe	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z platformy EPALE.

Dyskusja wyników

Platforma EPALE określa najważniejsze obszary uczenia się dorosłych, wskazując na pięć kategorii, o których była już mowa powyżej (słuchacze, środowiska uczenia się, umiejętności, polityki oraz jakość). Badania Poceviciene (Poceviciene 2018) wśród litewskich użytkowników pokazały, że najbardziej popularne są kategorie dotyczące umiejętności i środowisk uczenia się (wskazywane przez ponad 80% badanych). Brak jak na razie polskich badań na ten temat, ale jeśli wziąć pod uwagę liczbę opisów, to w polskiej wersji EPALE dominują te same kategorie.

W zakresie funkcji umożliwiających wymianę doświadczeń i informacji, struktura platformy bardzo podkreśla swoją interaktywność i możliwość współkreowania treści przez osoby z niej korzystające. Platforma spełnia to kryterium, chociaż przestrzeń do współkreacji treści jest dość ograniczona i zazwyczaj kończy się na opcji umieszczania komentarzy, których nawiasem mówiąc pojawia się niewiele. Mimo, że autorzy platformy bardzo zachęcają do dzielenia się sugestiami i większej aktywności a najbardziej aktywne jednostki mogą zdobyć specjalną odznakę, to jednak mechanizm jest podobny do tego stosowanego w mediach społecznościowych (np. Facebook i tzw. lider wśród fanów).

W opisach rezultatów przeważają elementy przede wszystkim dokumentujące zrealizowaną aktywność. Głównie raporty, ale też podręczniki, poradniki, przewodniki czy publikacje – choć rozumianych naprawdę bardzo szeroko i o różnym stopniu precyzji. Choć wydaje się, że elementów o bardziej otwartym dydaktycznie charakterze, np.: scenariuszy i ćwiczeń z zajęć czy programów szkoleń również jest sporo, to po bliższej analizie okazuje się, że tylko niektóre z nich mają bardziej otwarty charakter i przyjmują formy popularne w przestrzeni wirtualnej np. grywalizacja, nagrania wideo czy ebooki. Mało jest też opisów dobrych praktyk.

Konkluzje

Już analiza liczby opisów daje wyobrażenie o popularności poszczególnych kategorii i powiązanych z nimi obszarów uczenia się. Wiodąca jest kategoria uczenie się (pozaformalne i nieformalne), na drugim miejscu jest kultura, na trzecim podnoszenie kwalifikacji i przekwalifikowanie, dalej włączenie społeczne a najmniej popularna kategoria to Erasmus+. Kolejność nie jest raczej zaskakująca, uczenie się gromadzi najwięcej wyników – co nie dziwi, bo chodzi przecież o rezultaty umieszczane na platformie edukacyjnej. Z kolei podnoszenie kwalifikacji i powiązane z tym aktywności są jednymi z najistotniejszych w uczeniu się dorosłych, podobnie jak kulturalny charakter wielu takich działań.

Jak można zatem ocenić charakter samej platformy?

Uwagę zwraca mała obecność opisów praktyki edukacyjnej ze zrealizowanych działań. I dominacja wspomnianych wcześniej, dość tradycyjnych form, (głównie

raportów i rozumianych bardzo różnorodnie publikacji). Formuła projektu narzuca obowiązkowe sporządzenie raportu i to może być jedną z przyczyn dominacji tej formy. Choć w opisach celów działań uczestnicy wskazują na rezultaty mające docelowo lepiej odpowiadać na bieżące potrzeby społeczne w zakresie uczenia się dorosłych niż raporty i publikacje. Stąd oczekiwanie większej reprezentacji innych, bardziej nowoczesnych rezultatów.

Można też założyć, że proporcje poszczególnych obszarów odzwierciedlają w pewnym stopniu zachodzące przemiany aktywności społecznej. Co pozwala dostrzec istotną rolę sektora prywatnego i biznesu. Widać też znaczenie oddolnej aktywności społeczeństwa i jego przemian, chociażby poprzez wspieranie różnych grup społecznych, np. osób starszych czy osób z niepełnosprawnościami i uchodźców (wojna w Ukrainie od 2022), pojawiają się też treści związane z dbałością o klimat, ale nie ma przedstawicieli np. mniejszości (etnicznych czy seksualnych) i działań skierowanych do nich. Co może wynikać częściowo z doboru próby, ale też nadal obecnej opinii o pewnej kontrowersyjności i niszowości takich działań.

Jak już wspomniano, w porównaniu z raportami i rozumianymi bardzo szeroko publikacjami, relatywnie rzadziej pojawiają się wśród rezultatów narzędzia i metody edukacyjne czy odniesienia do dydaktyki. Raczej mało jest też treści świadczących o wspieraniu samych organizacji i o ich rozwoju instytucjonalnym (a tendencje do takiego wsparcia są od jakiegoś czasu bardzo widoczne w procedurach konkursowych organizacji wspierających). Biorąc pod uwagę bieżące priorytety wspierania, relatywnie mało obecna, co może trochę zaskakiwać, jest też demokracja i wartości z nią powiązane.

Pozytywne jest dążenie do uwzględniania w zasobach platformy treści naukowych, szczególnie z obszaru andragogiki, choć dzieje się to głównie poprzez informacje o czasopismach naukowych i ich bieżącej tematyce. Trudno jednak ocenić na ile dorobek naukowy prezentowany na platformie jest rzeczywiście eksplorowany przez praktyków. Można przypuszczać, że dzieje się tak na poziomie aplikowania o środki, gdy trzeba uzasadnić potrzebę realizacji zaplanowanych we wniosku działań, uzasadniając to badaniami. Jeśli chodzi o popularność, to o ile sama platforma może być rzeczywiście uznana za największą tego typu w Europie, to jej popularność w mediach społecznościowych (np. Facebook), jest co najmniej średnia. Angielska wersja językowa platformy EPAL ma ok. 50 tys. obserwujących, dla porównania program Erasmus+ ma 769 tys. obserwujących, Uniwersytet Warszawski obserwuje 109 tys. osób a Uniwersytet Oksfordzki – 4,8 mln osób (stan na 15.12.2023).

Pomimo pewnych mankamentów, platforma EPAL ma więcej zalet niż wad. Do jej mocnych stron należy to, że można ją postrzegać jako społeczność uczącą się. Czyli taką, która promuje dzielenie się wiedzą i wspólne uczenie się (Levine 1998) dowolnej grupy osób, powiązanych wspólnymi wartościami, które stawiają sobie za cel tworzenie środowiska sprzyjającego uczeniu się oraz budowanie nowych zasobów wiedzy, która może być wykorzystana w społeczności (Kilpatrick i in.

2006). Choć trzeba dodać, że formy i cechy społeczności uczących się mogą być bardzo różne (Kurantowicz 2007).

Dzielenie się treściami dotyczącymi uczenia się na platformie EPALE jest nieodpłatne i odbywa się na zasadach wolnych licencji. Pomocne jest również, opisane już wcześniej, kategoryzowanie i sortowanie treści, np. ze względu na ich charakter i możliwości dalszego wykorzystania. Platforma EPALE daje też przestrzeń do nawiązywania partnerstw i wymiany doświadczeń. Tym bardziej, że współpraca, głównie międzynarodowa, to kluczowy warunek realizacji projektów Erasmus+, stanowiących znaczną większość wszystkich rezultatów dostępnych na platformie. I za G. Fischer (Fischer 2001) trzeba skonstatować, że obecność takich platform i powiązanej z nimi idei uczenia się przez całe życie „jest koniecznością, a nie możliwością lub luksusem, który należy rozważyć”.

Bibliografia

- Babbie E. (2004). *Badania społeczne w praktyce*, przeł. Betkiewicz W. i in., Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Brakoniecki D., Bednarz J., Respondek A. (2022). *Electronic Platform For Adult Learning in Europe – EPALE. Challenges and opportunities for current and future users*. W: Poszytek P., Brakoniecki D., Romaniuk R., Kordonska A., Kordonski R. (Eds.), *Contemporary challenges in education*. Foundation for the Development of the Education System. (s. 67-81). Warszawa–Lviv: Foundation for the Development of the Education System.
- Delors J. (1998). *Learning: The treasure within*. Unesco, dostępny na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=LEGISSUM:efo016> (dostęp 29.12.2023).
- Durnali M., Ocak M.A. (2023). *Examining values in community stories of the Electronic Platform for Adult Learning in Europe*. „Psychology in the Schools”, 60, s. 4350-4371. DOI 10.1002/pits.23028.
- Usher R., Edwards R. (2007). *Lifelong learning: Signs, discourses, practices*. Dordrecht: Springer.
- Faure E., Herrera F., Kaddoura A.-R., Lopes H., Petrovsky A.V., Rahnema M., Ward F.C. (1972). *Learning to be: The world of education today and tomorrow*. International Commission on the Development of Education. UNESCO, dostępny na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000001801> (dostęp 29.12.2023).
- EPALE – *Elektroniczna platforma na rzecz uczenia się dorosłych w Europie*, dostępny na: <https://epale.ec.europa.eu/pl/why-epale> (dostęp 28.10.2024).
- Komisja Europejska. (n.d.). *Czym jest Erasmus+?* Erasmus+, dostępny na: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/pl/about-erasmus/what-is-erasmus> (dostęp 10.01.2024).
- Europejski program na rzecz umiejętności (European Skills Agenda). *European Skills Agenda for sustainable competitiveness, social fairness and resilience*, dostępny na: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=en> (dostęp 7.11.2024).
- Europejski obszar edukacji (European Education Area). *European Education Area by 2025*, dostępny na: <https://education.ec.europa.eu/pl> (dostęp 6.11.2024).

- Fischer G. (2001). *Lifelong Learning and its Support with New Media: Cultural Concerns*. "International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences", s. 8836-8840. <https://doi.org/10.1016/Bo-08-043076-7/04675-1>
- Goban-Klas T. (2004). *Media i komunikowanie masowe: teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Herre P. (2013). *Europas Erwachsenenbildung sichtbar machen und unterstützen: InfoNet Adult Education geht in die dritte Runde und EPALE startet neu*. „Forum Erwachsenenbildung: die evangelische Zeitschrift für Bildung im Lebenslauf”, 3, 41-42. <https://doi.org/10.3278/FEB1303Wo41>
- Hurkmans G., Goos L., (2013). *The Use of Smartschool as an Electronic Platform for Blended Language Learning*. "International Journal of Information and Education Technology", Vol. 3, No. 1, s. 110-112, DOI 10.7763/IJJET.2013.V3.244
- IBE. (2021). *Uczenie się przez całe życie*. „Kwartalnik Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji”, nr 4(2021), s. 5-20.
- Jarvis P. (2008). *Democracy, lifelong learning and the learning society: Active citizenship in a late modern age*. London: Routledge.
- Kerr R., Merciai I., Eradze M. (2018). *Addressing cultural and linguistic diversity in an online learning environment*. „Educational Media International”, 55:4, s. 317-332, DOI 10.1080/09523987.2018.1547546
- Kilpatrick S., Barrett M., Jones T. (2003). *Defining learning communities*. CRLRA Discussion Paper Series. University of Tasmania, dostępny na: <https://www.researchgate.net/publication/348692185> (dostęp 5.11.2024).
- Knowles M.S., Holton E.F., Swanson R.A. (2009). *Edukacja dorosłych: Podręcznik akademicki*, tłum. Habura M., Ligus R., Nizińska A. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury, (2021). *Kształcenie i szkolenie 2020: najważniejsze wnioski z posiedzeń grup roboczych ET 2020 w latach 2018–2020*, Urząd Publikacji, dostępny na: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/932334> (dostęp 23.01.2024).
- Kurantowicz E. (2013). *O uczących się społecznościach: Wybrane praktyki edukacyjne ludzi dorosłych*. Wrocław: Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej Edukacji TWP we Wrocławiu.
- Levine J.H. (1998). *Beyond a definition of learning communities*. Metropolitan Universities, dostępny na: <https://journals.iupui.edu/index.php/muj/article/download/19755/19452> (dostęp 6.11.2024).
- Maj A. (2013). *Analiza treści*. W: Makowska M. (red). *Analiza danych zastanych: przewodnik dla studentów*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Makowska M. (red). (2013). *Analiza danych zastanych: przewodnik dla studentów*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Malewski M. (2010). *Od nauczania do uczenia się. O paradygmatycznej zmianie w andragogice*. Wrocław: Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej Edukacji TWP we Wrocławiu.
- Nuissl E., Przybylska E. (2016). *Lifelong learning: History and the present state of the politically-educated concept = Uczenie się przez całe życie: Historia i terażniejszość*

- koncepcji polityczno-oświatowej. „Studia Paedagogica Ignatiana”*: Rocznik Wydziału Pedagogicznego Akademii Ignatianum w Krakowie, nr 19(4), s. 33-48.
- OECD (2021). *Education at a Glance 2021: OECD Indicators*, dostępny na: <https://doi.org/10.1787/b35a14e5-en> (dostęp 3.12.2024).
- Okoń W. (2001). *Nowy słownik pedagogiczny*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”.
- Poceviciene R., Stasenaite V., Jakutiene R. (2018). *Opportunities and challenges of knowledge management on Electronic Platform for Adult Learning in Europe*. E_Book_XII Encontro CTDI_2018. (2)-21-33, dostępny na: <https://parc.ipp.pt/index.php/ctdi/article/view/4546> (dostęp 25.01.2024).
- Parlament Europejski (2012). *Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 11 września 2012 r. w sprawie kształcenia, szkolenia i strategii „Europa 2020” (2012/2045(INI)) (2013/C 353 E/07)*. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej C z dnia 3 grudnia 2013 r, dostępny na: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzienniki-UE/ksztalcenie-szkolenia-i-strategia-europa-2020-2012-2045-ini-68375084> (dostęp 17.01.2024).
- Rada Unii Europejskiej (2011). *Rezolucja Rady w sprawie odnowionej europejskiej agendy w zakresie uczenia się dorosłych (2011/C 372/01)*. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, dostępny na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011G1220%2801%29&from=PL> (dostęp 15.01.2024).
- Silvestru C.I., Lupescu M.E., Silvestru R.C. (2018). *EPALE for Online Adult Education in Romania*. W *The 14th International Scientific Conference eLearning and Software for Education, Bucharest, April 19-20, 2018*, dostępny na: <https://doi.org/10.12753/2066-026X-18-247> (dostęp 7.11.2024).
- Solarczyk-Ambrozik E. (red.). (2013). *Całozyciowe uczenie się jako wyzwanie dla teorii i praktyki edukacyjnej*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Stępień K. (2010). *Folksonomie czyli społecznościowe opisywanie treści: poradnik*. Warszawa: Wydawnictwo SBP.
- Sulik M.A. (2019). *Bliżej EPALE, czyli przewodnik po laboratorium inspiracji andragogicznych*. Edukacja Dorosłych, 81(2), 127. <https://doi.org/10.12775/ED.2019.020>.
- Swanson R.A., Holton E.F. (2009). *Foundations of human resource development (2nd ed.)*. San Francisco, CA: Berrett-Koehler Publishers.
- Szostkiewicz A., (red.). (2014). *Uczenie się przez całe życie. Rozwój – kariera – partycypacja społeczna*. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
- Tough A. (1979). *The Adult’s Learning Projects: A Fresh Approach to Theory and Practice in Adult Learning (2nd ed.)*. Toronto: Ontario Institute for Studies in Education.
- UNESCO (2021). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*, dostępny na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380778> (dostęp 3.12.2024).
- UNESCO (2024). *Institute for Lifelong Learning*, dostępny na: <https://www.uil.unesco.org/en> (dostęp 23.01.2024).
- Zgromadzenie Ogólne ONZ. (2015). *Rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne w dniu 25 września 2015 r*, dostępny na: https://www.unic.un.org.pl/files/164/Agenda%202030_pl_2016_ostateczna.pdf (dostęp 13.01.2024).
- Zhao W. (2021). *Mixed Teaching Pattern Exploration Integrating Online and Offline Platforms Oriented to Continuous Improvement for Engineering Accreditation: Practice*

in computer programming course as a presentation case. W: Proceedings of the 13th International Conference on Education Technology and Computers (ICETC ,21). Association for Computing Machinery, New York, NY, USA, 123–128, dostępny na: <https://doi.org/10.1145/3498765.3498784> (dostęp 27.01.2024).